

## ХАРКІВСЬКІ СОЦІОЛОГІЧНІ ЧИТАННЯ – 2008

6-7 листопада 2008 р. у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна відбулась чергова XIV Міжнародна наукова конференція **"Харківські соціологічні читання"**. Вона зібрала більше 300 учасників, які представляли наукові та вузівські соціологічні підрозділи не тільки України, але й таких країн ближнього та дальнього зарубіжжя: Росія, Білорусь, Молдова, Грузія, Польща, США, Литва, Австрія.

Від імені оргкомітету конференції її учасників привітав Президент Соціологічної асоціації України, ректор Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, член-кореспондент АПН України, доктор соціологічних наук, професор **Віль Савбанович Бакіров**.

Перший день роботи конференції пройшов у форматі пленарних засідань. З доповідями виступили: доктор соціологічних наук, заступник директора, завідувач відділу Інституту соціології НАН України (м. Київ) **Є.І. Головаха: "Сучасний стан та етико-професійні проблеми розвитку українського соціологічного співтовариства"**; професор права Університету Аризони (США) **Д. Джонсон: "Наука, ідеологія, політика та повсякденність"**; канд. соціол. наук, завідувач відділу моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій Інституту економіки та прогнозування НАН України (м. Київ) **О. М. Балакірева: "Соціальні аспекти фінансової кризи в Україні"**; д-р соціол. наук, провідний науковий співробітник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна **Ю. О. Чернецький: "Інтернаціоналізація соціосфери та глобалізація суспільного життя"**; генеральний директор Київського міжнародного інституту соціології, професор Національного університету "Києво-Могилянська академія" **В. І. Паніотто: "Тенденції розвитку методів опитування"**; д-р істор. наук, професор, ректор Харківського гуманітарного університету "Народна українська академія" **В. І. Астахова: "Про зростання ролі та відповідальності інтелігенції в сучасній Україні"**; д-р соціол. наук, директор Центру соціологічних та політичних досліджень Білоруського державного університету **Д. Г. Ротман** та канд. соціол. наук, доцент кафедри соціології Білоруського державного університету **Л. В. Філінська: "Особливості соціологічного вимірювання рівня соціальної напруженості"**; д-р соціол. наук, професор, завідувач кафедри соціології Навчально-наукового інституту права, економіки та соціології Харківського національного університету внутрішніх справ **І. П. Рущенко: "Кримінальна революція" і транзитивне суспільство"**; професор Університету Вітовта Великого (Каунас, Литва) **Мазиліс Лядас: "Європейська інтеграція: вплив політичних партій та ставлення громадян"**; канд. соціол. наук, доцент, докторант кафедри соціології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна **Ю. Г. Сорока:**

"Соціологічні інтерпретації проблематики Іншого"; канд. соціол. наук, доцент кафедри соціології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна **А. М. Ніколаєвська**: "Мораль у світі, що глобалізується: соціологічний погляд на проблему" моральний універсалізм – моральний партикуляризм"; д-р соціол. наук, професор – завідувач кафедри соціології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна **Л. Г. Сокурянська** та канд. соціол. наук, доцент кафедри методів соціологічних досліджень Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна **О. М. Кислова**: "Когнітивна візуалізація даних у дослідженні статусних домагань студентства".

7 листопада на засіданнях 6 секцій та 3 "круглих столів" було заслухано більше 100 наукових доповідей та виступів. Учасники першої секції "**Соціологічна теорія у пошуках пояснень сучасного світу**" з великою цікавістю заслухали та обговорили доповіді проф. **С. Л. Катаєва** (Класичний приватний університет, м. Запоріжжя) "**Концепт "суспільство, що гине" в соціології**"; проф. **Б. Г. Нагорного** (Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Луганськ) "**Деякі тенденції розвитку сучасної соціології**", доц. **А.В. Яковенко** (Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Луганськ) "**Криза соціології або криза "обмеженої" соціології?**", проф. **Дж. Джонсона** (Університет Аризони, США) та ст. викладача А.С. Мельникова (Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, Луганськ) "**Екзистенціалізм і виникнення, становлення й розвиток екзистенціальної соціології**"; ст. викладача **О.С. Голікова** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "**Концептуалізація культурного капіталу в сучасній соціології**"; доц. **Т.Г. Каменської** (Одеський національний університет імені І.І.Мечникова) "**Концептуальна стратегія дослідження феномена "соціальне знання"**"; доц. **О.А. Даниленко** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "**Протестна поведінка в контексті соціології повсякденності**"; **Т.Є. Нікітіної** (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) "**Валідність як унітарний концепт**".

На другій секції "**Соціоструктурні, політичні та етнонаціональні процеси**" обговорювались доповіді проф. **Є.І. Головахи** (Інститут соціології НАН України, м. Київ) "**Трансформація пострадянських суспільств: тупікова консолідація та перспективні кризи**"; доц. **В.Л. Арбеніної** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "**Національна ідентичність як вимір стану інтегративних процесів у поліетнічному суспільстві**"; аспірантки **М.В. Мастинець** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "**Специфіка споживання як чинника формування соціальної нерівності у сучасному ринковому суспільстві**"; **В.Л. Пасісниченка** (Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна) "**Від "громадянської культури" до "соціального капіталу" і далі: концептуальні лабіринти дослідження "політичної культури"**" та проф. **Т.В. Берекашвілі** (Державний університет ім. І. Чавчавадзе, Грузія) "**Соціально-політичні та культурні установки населення Грузії**".

В межах третьої секції "Сучасні економічні та управлінські практики в соціологічному вимірі" обговорювались доповіді проф. *Л.М. Хижняк* (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Соціальне призначення корпоративних спільнот надорганізаційного рівня в підприємницькому середовищі", *А.І. Андрющенко* та *І.А. Євдокимової* (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Соціальна напруженість на підприємствах: теоретико-методичний аспект аналізу", *О.В. Мазурика* та *Т.В. Єрескової* (Донецький державний університет управління) "Соціальний аудит в системі соціального управління", *М.С. Шкребець* (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Особливості формування і розвитку грошової культури в Україні", *Ю.А. Калагіна* (Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба) "Соціально-професійний потенціал військовослужбовця: уточнення поняття", *Т.В. Хавлін* (Одеський національний університет імені І.І. Мечникова) "Змістовні сенси самореалізації ділових жінок у приватній та публічній галузях", *В.І. Лукащук* (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Індустрія спорту: особливості функціонування в Україні"

Доповіді та повідомлення учасників четвертої секції "Інформаційне суспільство: проблеми становлення, виклики та загрози" були присвячені різноманітним питанням соціологічного аналізу поняття та феноменів інформаційного суспільства. Серед них доповіді проф. *Н.М. Лисиці* (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Наука в інформаційну епоху: напрямки розвитку"; *О.О. Лобовікової* (Краснодонський факультет інженерії та менеджменту Східноукраїнського університету імені Володимира Даля) "Формування інформаційної культури в умовах сучасного інформаційно-комунікативного простору"; *К. О. Бердник* (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Теоретико-методологічні основи вивчення інформаційної культури в системі соціологічного знання"; *Л.М. Змій* (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Засоби масової інформації регіону в умовах становлення інформаційного суспільства"; *Н.В. Коритнікової* (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) та *Ю. В. Чекалової* (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Особливості хакерської культури: аналіз самосприйняття співтовариства".

П'ята секція "Соціальна політика та система соціального захисту" була представлена такими доповідями та виступами: проф. *В.А. Полторока* (Дніпропетровський університет економіки і права) "Маркетингова технологізація соціальної діяльності та соціальна політика"; *В.О. Болотової* (Харківський національний технічний університет "ХП") та *Н.О. Ляшенко* (Національний університет внутрішніх справ, м. Харків) "Соціальний капітал сім'ї як фактор соціальної безпеки"; *С.М. Вакуленко* (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Організаційні аспекти модернізації системи соціальних послуг в контексті нових орієнтирів соціальної політики"; *Н. А. Вайнілович* (Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут") "Волонтерський рух у сучасному українському суспільстві: мотиваційний аспект".

Учасники шостої секції **"Освіта у світі, що змінюється"** взяли участь в обговоренні доповідей доц. **І.І. Шеремет** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) та **О.В. Стронової** (Національна юридична академія імені Ярослава Мудрого) **"Соціокультурні зміни ролі вчителя та парадигмальні трансформації освіти"**; доц. **К.Г. Михайлової** (Харківський гуманітарний університет "Народна українська академія") **"Інноваційність ВНЗ як відповідь на виклики сучасності"**; **С.А. Щудло** (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка) **"Якість освіти: методологічні аспекти дослідження"**; доц. **Н.М. Цимбалюк** (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) **"Проблеми методичного та технологічного забезпечення освітньої діяльності у сфері соціології"**; **О.Л. Сидоренка** (Харківський регіональний центр оцінювання якості освіти), **С.А. Ракова** (Український центр оцінювання якості освіти) та **Н.О. Русанової** (Харківський регіональний центр оцінювання якості освіти) **"Міжнародні порівняльні моніторингові дослідження як інструмент вдосконалення національних систем математичної освіти"**.

В рамках конференції працювали 3 "круглі столи". Складні та багатогранні проблеми сучасного українського суспільства були обговорені на "круглому столі" **"Міждисциплінарні дослідження в соціогуманітарних науках. Дослідницький потенціал соціокультурного підходу"**, де дискутувалися такі питання, як ідеї та практика міждисциплінарної інтеграції, досвід та перспективи міждисциплінарних досліджень соціокультурних процесів в Україні та пострадянському просторі, соціокультурний підхід та проблеми міждисциплінарного синтезу тощо. На "круглому столі" з доповідями виступили: **Ю. Г. Сорока** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) **"Міждисциплінарна проблематика в сучасній соціогуманітарні науці"**; **Л.В. Малес** (Київський національний університет імені Т. Шевченка) **"Міждисциплінарні зв'язки в соціокультурному аналізі"**; **О.В. Плахотнік** (Харківський національний аерокосмічний університет "ХАІ") **"Міждисциплінарний підхід в сучасних соціальних дослідженнях: гендерні студії"**; **Є.І. Семихат** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) **"Українська ідентичність у радянській кінорепрезентації"**; **І.Є. Реброва** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) **"Конструювання української національної ідентичності в сучасному кінематографі (на прикладі фільму "Мамай")"**; **О.Ю. Касперович** (Інститут економіки промисловості НАН України) **"Перспективи застосування соціокультурного підходу до вивчення процесів соціальної взаємодії в місцевих спільнотах"**; **С.В. Легези** (Дніпропетровський національний університет) **"Місто як об'єкт семіотичного аналізу: можливості дослідницьких практик"**.

Цікавою була дискусія, яка точилася на "круглому столі" **"Українські молодіжні сцени: між девіантами та мігрантами"**, де були розглянуті питання громадянської ідентичності українського студентства, сексуальної активності сучасної української молоді, проблем інвалідів, молодіжної моди, культурного капіталу сучасної студентської молоді, колективних насильницьких практик молоді тощо. Особливу увагу привернули доповіді проф. **Л.Г. Сокурянської** та аспірантки **Г.С. Остроухової** (Харківський націо-

нальний університет імені В.Н. Каразіна) "Дефіцит громадянської ідентичності молоді як соціокультурний феномен: чинники актуалізації"; **О.М. Балакіревої** (Інститут економіки та прогнозування НАН України, м. Київ) "Сексуальна активність та ризики ВІЛ-інфікування сучасної української молоді"; **А.Г. Слободянюка** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Молодіжна мода як музей девіації"; **О.С. Голікова** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Конструювання культурного капіталу сучасною студентською молоддю: стратегії чи практики?"; **П.М. Артюмова** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Еволюція колективних насильницьких практик вітчизняної молоді"; **С.В. Садрицької** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Чинники реалізації професійних домагань сучасної молоді"; **І.О. Козаченка** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Проблеми молодих професіоналів сільського господарства в Україні"; **О.О. Дейнеки** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Еміграційні настрої студентства України: вектори бажаної самореалізації"; **О.М. Фудорової** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Особливі з обмеженими фізичними можливостями на ринку університетських освітніх послуг України"; **О.Є. Ненько** (Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка) "Гумористичний дискурс як диспозиція суб'єктності молоді"; **В.С. Юрасова** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Мотиви вступу молоді в організовані футбольні фан-клуби".

Третій "круглий стіл" "Актуальні проблеми девіантології та соціології порядку" був присвячений вивченню проблеми девіантної поведінки серед різних груп населення сучасного українського суспільства та створенню необхідних механізмів для її вирішення, а також проблемам розвитку нового напрямку соціологічного знання – соціології порядку. Дискусії розгорнулися навколо виступів **Ю.О. Свежenceвої** (Харківський національний університет внутрішніх справ) "Чи поменшало корупції у діяльності ДАІ? До результатів другого етапу моніторингу"; **О.О. Сердюка** (Харківський національний університет внутрішніх справ) "Динаміка молодіжного наркотизму: мода та звичка"; **А.М. Черноусова** (Харківський національний університет внутрішніх справ) "Системні порушення прав людини під час здійснення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України" та **А. С. Шаповалові** (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) "Інтернет-геймзалежність як форми девіантної поведінки" та ін.

Усього в роботі "круглих столів" взяли участь 57 учасників конференції.

У рамках конференції була проведена презентація наукових видань та навчальних посібників з соціології, підготовлених фахівцями-соціологами України та інших країн, представники яких брали участь у конференції.

Усі доповіді та повідомлення, які були представлені на конференції, опубліковано у збірнику наукових праць "Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства" (Харків, 2008. – 602 с.).